

Samen oplossingen bedenken voor een duurzaam Zuyd

“Onze studenten kunnen de regio helpen met de transitie naar een duurzame samenleving”

“Velen beseffen onvoldoende de impact die Zuyd kan maken”

Met 14.000 studenten heeft Zuyd Hogeschool een troef in handen om op het vlak van duurzaamheid het verschil te maken. Zij kunnen namelijk als young professionals de regio helpen bij de transitie naar een circulaire samenleving. Dit vraagt wel bewustwording op alle niveaus van Zuyd, tot in de top van de organisatie, zeggen Laurien Kok en Karin van Soest, beiden lid van het Green Office van Zuyd.

Klimaatveranderingen, de opwarming van de aarde, schaarse grondstoffen. Onderwerpen die de laatste tijd niet weg zijn te slaan uit het nieuws. Voor Laurien Kok, docent en minor coördinator circulaire economie bij Facility Management, zijn het herkenbare thema's. Ze vraagt zich al langer af waarom mensen zo vaak het geluksgevoel zoeken in consumentisme. “Ik dacht het beste ga ik de studenten hier meer over vertellen. Zo ben ik betrokken geraakt.” Toen ze twee jaar geleden de masteropleiding Circulaire Economie bij Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) tegen kwam, twijfelde ze geen moment. Deze moest ze gaan volgen. “In deze master gaat het over duurzaamheid en hoe je dit kunt toepassen”, zegt Laurien. Niet eindeloos theoretische onderzoeken doen, maar veranderingen mee in gang zetten.

Green Office

In de periode dat Laurien met de masterstudie begon, is bij Zuyd het Green Office gestart. Een team van docenten, onderzoekers, medewerkers en studenten die het thema duurzaamheid binnen Zuyd op de agenda zetten en het programma Duurzaam Zuyd handen en voeten geven. Zuyd is niet uniek met dit Green Office, zegt Karin van Soest, samen met Eric Curfs projectleider. “Bijzonder is wel dat wij zijn gestart vanuit de vraag hoe we de locatie Nieuw Eyckholt, waar na 20 jaar de gebouwinstallaties om aanpassing vragen, kunnen verduurzamen. Dat hebben we opgerekt naar 10 thema's.” Daarmee is het thema veel breder gedefinieerd dan alleen duurzaamheid qua gebouwde omgeving. Duurzaamheid gaat immers ook over een gezonde leefstijl, over mobiliteit, over de circulaire economie waarin materialen telkens hergebruikt worden.

De impact van opleiden

Laurien zegt dat Zuyd een rol kan en moet spelen in de transitie naar een circulaire samenleving. Een belangrijke rol zelfs. De impact die Zuyd kan hebben, reikt veel verder dan cijfers over CO2-reductie of afvalvermindering suggereren. Juist het opleiden, de kern van de hogeschool, kan op termijn voor de regio en voor de samenleving veel betekenen. Laurien: “Wij leiden met passie op voor de toekomst, maar de toekomst van onze studenten wordt bedreigd door de klimaatverandering, door grondstoffentekorten. Als wij studenten opleiden die duurzaamheid na aan het hart hebben liggen én die de competenties hebben hier iets mee te doen, dan zijn zij straks in staat om de regio te helpen de transitie te maken naar een circulaire samenleving.” Daarvoor zijn jonge professionals nodig, met *circular skills*. “Elke discipline kan daaraan bijdragen.”

Vliegwiel op gang brengen

Het vliegwiel dat de Zuyd community kan zijn, komt echter maar langzaam op gang. Dat komt onder andere doordat de ambities van Zuyd onvoldoende zichtbaar zijn. In een prioriteringssessie - waaraan ook leden van de stuurgroep deelnamen - werd de hoogste prioriteit gegeven aan het creëren van méér zichtbaarheid, gevolgd door competentieontwikkeling. Vooral dat eerste, méér zichtbaarheid van duurzaamheidsambities, is weerbarstig, erkent Karin van Soest. Zuyd maakt de ambities op het vlak van duurzaamheid onvoldoende helder. “Als organisatie moet je het goede voorbeeld geven.” De duurzaamheidsambities moeten dwars door alle organisatielagen gedragen worden, beklemtoont Karin. “Een zekere druk vanuit de organisatie helpt daarbij.”

Wicked problem vraagt praktische oplossingen

In de master die Laurien in Nijmegen volgt, speelt Design Thinking een grote rol. Dit is een praktische methode om oplossingen te bedenken voor complexe problemen, *wicked problems*. In brainstormsessies definiëren de deelnemers vanuit verschillende achtergronden/expertisegebieden de problematiek vanuit de menselijke behoeften en bedenken vervolgens een prototype van een oplossing, die direct getest wordt in de praktijk. “Samen met elkaar gaan we al doende onderzoeken”, vat Laurien het concept van Design Thinking samen. De methodiek leent zich juist voor het bedenken van oplossingen voor verduurzaming. “De thematiek verandert te snel om eerst jarenlang onderzoek te doen. Verduurzamen, grondstoffentekorten zijn *wicked problems*, die vragen om nu te handelen. Om nu met oplossingen te komen. Door kennis te verbinden, interdisciplinair te werken. Door tot nieuwe oplossingen te komen die er eerst niet waren.” Dat je het licht uitdoet wanneer je als laatste een ruimte verlaat, snapt iedereen wel. Net zoals de meesten doordrongen zijn van het scheiden van afval. “Maar realiseren we ons voldoende dat ballonnen wel feestelijk zijn, maar niet zo heel erg duurzaam? Of dat we duurzamer zijn als we bereid zijn iets langer op iets te wachten, omdat we dan niet meer elke dag tussen de

locaties heen en weer rijden?”, vraagt Laurien zich af. Het is deze verdiepingsslag die nodig is om duurzaamheid dieper te verankeren in het natuurlijk gedrag van medewerkers, studenten en in de organisatie. Daarvoor moeten we bestaande denkkaders durven loslaten, vult Karin aan. Zij heeft onlangs meegedaan aan een van de design thinking workshops. “Daarin heb ik ontdekt hoe moeilijk het is denkkaders los te laten. Je komt al snel met ‘ja maar’, omdat sommige dingen gruwelijk ingewikkeld zijn. Daar moeten we geen genoeg meer mee nemen. We denken nog te veel in traditionele uitgangspunten. Het wordt tijd die anders te formuleren.”

Iedereen kan bijdragen

Communicatie en verwachttingsmanagement spelen daar een rol bij. Als je bijvoorbeeld niet weet waarom je als docent een week op voorhand spullen voor een les moet bestellen, dan reageer je verveeld, denk je dat dit vanwege bezuinigingen is. “Als je vooraf duidelijk maakt dat je zo bijdraagt aan duurzaamheid, dan geeft dat een goed gevoel.” Het zijn dit soort stappen die zichtbaar maken dat Zuyd de transitie serieus neemt; die voor een gevoel van trots kunnen zorgen. Laurien: “We denken te vaak dat eerst de grotere stappen gezet moeten worden en dat we dan pas zelf moeite moeten doen. Maar de oplossingen die impact hebben, maken we samen.”